

APROBATîn ședința Biroului permanent al
Camerei DeputațilorParlamentul României
Camera DeputațilorB.P. Nr. 436 din 05.06.2009*Delegația Parlamentului României la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei***INFORMARE**

**privind participarea la partea a doua a Sesiunii ordinare a
Adunării Parlamentare a Consiliului Europei
(Strasbourg, 27 - 30 aprilie 2009) și la seminarul de informare
organizat de Secretariatul general al A.P.C.E. (25 aprilie 2009)**

În perioada 27 – 30 aprilie a.c. s-a desfășurat, la Strasbourg, partea a doua a sesiunii ordinare a Adunării parlamentare a Consiliului Europei.

La sesiune au participat delegațiile parlamentare din cele 47 de state membre ale Consiliului Europei¹ și observatori din Canada, Israel și Mexic. Agenda sesiunii a conținut numeroase teme de interes pentru parlamentarii europeni.

Printre invitații speciali care au avut intervenții în plenul Adunării, amintim pe d-na **Tarja HALONEN, Președinta Finlandei**, și **José Luis Rodríguez ZAPATERO, Primul Ministru al Spaniei**. Din partea Comitetului de Miniștri a intervenit **dl. Miguel Ángel MORATINOS**, ministrul afacerilor externe al Spaniei, țară care asigură, în prezent, președinția CM.

Cu această ocazie, Adunarea a ratificat puterile noii delegații parlamentare române.

În discursul inaugural, președintele Adunării, **Lluís Maria de Puig**, a făcut referiri la principalele evenimente internaționale care au avut loc în ultimele două luni. Astfel, el a amintit actuala criză economică și financiară profundă pe care o traversează lumea și a apreciat eforturile comunității internaționale, în special la nivelul șefilor de state și de guverne, pentru găsirea unor soluții care să contracareze efectele recesiunii. Dl. de Puig a mai salutat instalarea unei noi administrații la Casa Albă, moment care, în opinia sa, deschide noi perspective de cooperare în plan multilateral. În acest sens, președintele APCE a evocat Summit-ul G20 de la Londra și pe cel al țărilor membre ale NATO, desfășurat la Strasbourg și Kehl.

Revenind la chestiunile aflate pe agenda sesiunii Adunării, dl. de Puig s-a referit la raportul privind războiul dintre Rusia și Georgia și a

¹ Albania, Andora, Armenia, Austria, Azerbaidjan, Belgia, Bosnia-Herțegovina, Bulgaria, Cipru, Republica Cehă, Croația, Danemarca, Elveția, Estonia, Finlanda, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Franța, Georgia, Germania, Grecia, Ungaria, Islanda, Irlanda, Italia, Letonia, Liechtenstein, Lituania, Luxemburg, Malta, Republica Moldova, Monaco, Muntenegru, Olanda, Norvegia, Polonia, Portugalia, România, Federația Rusă, San Marino, Serbia, Republica Slovacă, Slovenia, Spania, Suedia, Turcia, Regatul Unit al Marii Britanii și Ucraina.

apreciat progresele înregistrate în privința reluării dialogului dintre cele două părți dar, în același timp, a deplâns situația umanitară „*teribilă*” a miilor de persoane „*care continuă să sufere și să plătească prețul nedrept al acestui conflict*”. În privința situației din Republica Moldova, președintele APCE s-a declarat „*foarte preocupat*” de alegerile privind tratamentul brutal aplicat de autoritățile de la Chișinău manifestanților arestați, și de încălcarea dreptului acestora din urmă la liberă exprimare și la informare. El a cerut remedierea acestei situații cât mai curând cu putință, afirmând că „*numai o Moldova prosperă și democratică își poate servi, în mod veritabil, cetățenii, și, în același timp, poate fi garanția unei reglementări juste a conflictului transnistrean*”.

În sfârșit, dl. de Puig a apreciat că evoluțiile democratice în Armenia, Azerbaidjan și Ucraina sunt încă „*ezitante*” și că organismele Consiliului Europei, în special Comisia de monitorizare a Adunării și Comisia de la Veneția, mai au încă multe de făcut pentru ca democrația, drepturile omului și statul de drept să devină efective în aceste țări.

În încheiere, președintele APCE a marcat momentul aniversării a 60 de ani de la crearea Consiliului Europei, apreciind că „*toată istoria organizației demonstrează că voința de a impune legea și adevărul cuiva prin forță nu creează decât nenorociri iar confruntarea nu duce nicăieri. Trebuie să lăsăm deoparte ceea ce ne separă și să ne concentrăm eforturile în ceea ce ne unește. Organizația noastră nu-și poate permite să rămână doar un reflex al trecutului Europei. Viitorul Europei trebuie să fie și viitorul nostru*”, a arătat dl. de Puig.

La inițiativa Biroului Adunării, au existat trei propuneri de dezbateri în procedură de urgență, privind:

- ***Proiectul de Protocol nr. 14 bis la Convenția europeană a drepturilor omului și a libertăților fundamentale***
- ***Funcționarea instituțiilor democratice în Moldova***
- ***Procesul de alegere a Secretarului General al Consiliului Europei.***

Membrii Adunării au decis ca toate trei să fie menținute pe agenda sesiunii.

Redăm, în continuare, în ordinea desfășurării, principalele momente ale sesiunii.

Observarea alegerilor legislative în Moldova

David WILSHIRE (Marea Britanie, GDE), președintele Comisiei *ad hoc* a APCE de observare a alegerilor legislative în Republica Moldova, a ținut să menționeze că raportul său se referă strict la desfășurarea procesului electoral în ziua alegerilor și nu la

evenimentele care au urmat. Consecvent concluziilor preliminare ale misiunii OSCE/APCE, parlamentarul britanic a afirmat că există, încă, preocupări – „*fără a fi grave*” – în privința administrației. Însă, în general, „*campania a fost pluralistă, pașnică, fără cazuri de violență majoră. Pluralismul opiniilor a fost, în special, reflectat de presa scrisă*” iar dl. Wilshire s-a declarat „*foarte satisfăcut*” de această constatare. Revenind la ziua scrutinului și citând din raport, el a apreciat că „*a fost o zi calmă, votul bine organizat, atmosfera pașnică iar procesul de vot a fost apreciat ca desfășurându-se bine sau foarte bine în 98% din secțiile de votare*”. Toate acestea au condus la concluzia că alegerile au respectat un mare număr de norme și angajamente internaționale dar că sunt, încă, necesare progrese suplimentare „*pentru garantarea unui proces electoral liber de orice intervenție din partea administrației și pentru creșterea încrederii populației*”.

Fiind o dezbatere comună privind monitorizarea mai multor procese legislative, oratorii înscriși la cuvânt s-au referit în mică măsură la situația din Moldova. Au existat, însă, și acuze la adresa României. Astfel, **Tadeusz IWINSKI (Polonia)**, luând cuvântul în numele Grupului Socialist, a afirmat că „*trebuie analizate consecințele propunerii avansate de președintele României care vizează facilitarea intrării în Uniunea Europeană a unui milion de locuitori ai Republicii Moldova, adică a unui sfert din populația acestei țări*”. La rândul său, **Ivan MELNIKOV (Federația Rusă, Grupul Stângii Unite Europene)**, a arătat că au existat pogromuri împotriva minorităților, organizate de anumite grupuri care au perturbat ordinea publică, precum și intervenții din afara țării. „*Când drapelul românesc a fost ridicat pe clădiri oficiale, am înțeles cu toții ce se petrecea*”, a afirmat dl. Melnikov. El a cerut o atitudine fermă din partea Adunării la declarațiile președintelui României, pe care le-a caracterizat drept „*reații extremiste*”.

Din partea delegației române a intervenit **dl. senator Titus CORLĂȚEAN (SOC)**. Domnia-sa a arătat că situația din Republica Moldova afectează înseși valorile Consiliului Europei. Date fiind limitele obiective de care s-au lovit membrii misiunii de observare, concluziile formale ale raportorului sunt explicabile însă problema o constituie fondul întregii situații. De-a lungul anilor, în ciuda a nenumărate acțiuni de asistență din partea Comitetului de Miniștri al CE, a Curții Europene a Drepturilor Omului, a Comisiei de la Veneția și a Comisarului CE pentru drepturile omului, în vederea modificării a tot ce nu este conform cu standardele democratice, nimic nu s-a întâmplat, nu se constată niciun progres. Mai mult, în acest context, procesul electoral a creat, în realitate, „*o imensă frustrare în rândul cetățenilor Republicii Moldova, în special în rândul tinerilor*”. Dl. Corlățean a respins orice acuzație privind implicarea României în evenimentele care au urmat anunțării rezultatului

alegerilor la Chișinău (fapt confirmat atât de OSCE cât și de Uniunea Europeană) și a felicitat Adunarea pentru organizarea unei dezbateri de urgență pe tema situației din Republica Moldova, declarându-se, în același timp, dezamăgit de concluziile misiunii de monitorizare.

Respectarea obligațiilor și angajamentelor Serbiei

Raportul de fond a aparținut Comisiei de monitorizare (co-raportori **Andreas GROSS – Elveția, SOC – și Charles GOERENS – Luxembourg, ADLE**). Cei doi parlamentari au apreciat eforturile Serbiei din ultimii zece ani, într-o perioadă considerată extrem de dificilă, în care poporul sârb a trebuit să își revină după un război și o dictatură. Pierderea unor teritorii l-a făcut să se simtă abandonat de comunitatea internațională și a generat noi tensiuni interne. Raportorii APCE au salutat opțiunea pro-europeană rezultată în urma alegerilor legislative și prezidențiale din 2008, context în care vechii adversari au dat dovadă de o reală voință politică și s-au angajat într-un amplu proces de reformă, cu participarea efectivă a opoziției. Cu siguranță, mai există încă multe domenii a căror activitate trebuie îmbunătățită: justiția, legislația electorală, politica regională, funcționarea partidelor politice și, mai ales, cooperarea cu Tribunalul Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie (în privința crimelor de război). Însă, în ansamblul său, raportul aduce un omagiu poporului sârb pentru drumul pe care a ales să-l urmeze. De aceea, raportorii sunt gata să propună încetarea procesului de monitorizare a Serbiei, cu fixarea unei foi de parcurs în vederea stabilirii unui calendar care să conțină termene clare de îndeplinire a angajamentelor restante, apreciind că gestul trebuie interpretat ca o mână întinsă acestei țări și nu ca o umilință de plasare sub tutela cuiva.

D-nii senatori Titus CORLĂȚEAN (România, SOC) și Riceard-Vioreal BADEA (România, PPE/CD) au intervenit la această dezbatere. **Dl. Corlățean** a reiterat interesul României, ca stat vecin, de a susține Serbia și de a încuraja progresele acesteia în vederea integrării europene, considerând că este unica soluție la istoria complicată a Balcanilor, din punct de vedere politic și strategic. În mod evident, orice integrare trebuie să aibă la bază respectarea criteriilor Consiliului Europei. În acest sens, problema respectării drepturilor minorităților naționale este una fundamentală. **Dl. Corlățean** a lansat un apel autorităților de la Belgrad „*să abandoneze clișeele iugoslave din anii '90 și să trateze acest subiect într-o manieră democratică și europeană*”. Referindu-se, în mod special, la situația minorității române din Serbia, el a salutat unele evoluții recente în privința acordării de drepturi privind educația în limba maternă, însă a arătat că recunoașterea existenței artificiale a două Consilii Naționale separate ale acestei minorități nu

contribuie la ameliorarea procesului de democratizare în Serbia și nu permite păstrarea patrimoniului cultural al minorității române.

La rândul său, **dl. senator Badea** a pus accentul pe insuficiența drepturilor religioase acordate minorității române. De altfel, însăși Adunarea a recunoscut acest lucru, prin Rezoluția sa nr. 1845(2008), care solicita autorităților sârbe găsirea unei soluții, împreună cu Bisericele Ortodoxe Sârbă și Română, care să permită minorității române exercitarea libertății religioase și în nord-estul Serbiei. Dl. Badea a menționat exemplul unei biserici ortodoxe române din Mălainița pe care municipalitatea din Negrocin a decis s-o demoleze, acest tip de situație reflectând mai degrabă *„atitudinea unui stat teocratic decât a unui stat democratic modern și laic”*.

Rezoluția adoptată de membrii APCE cere autorităților sârbe, printre altele:

- continuarea cooperării și a dialogului cu ansamblul actorilor internaționali și regionali în vederea promovării păcii, stabilității și reconcilierii în Balcanii de Vest, în spiritul integrării europene;
- arestarea și extrădarea cât mai rapidă a lui Ratko Mladić și a lui Goran Hadžić, punerea la dispoziția TPIpFI a tuturor documentelor și arhivelor ministerului apărării și ale serviciilor de informații, semnarea și ratificarea neîntârziată a Convenției europene privind imprescriptibilitatea crimelor împotriva umanității și a crimelor de război;
- întărirea instituțiilor democratice în domeniul legislației electorale, al democrației parlamentare și al descentralizării;
- continuarea dezvoltării politicilor privind drepturile minorităților naționale, prin întărirea încrederii între diferitele comunități și prin implementarea drepturilor minorităților naționale, **în special asigurându-le acestora din urmă accesul efectiv la educație, mass-media și administrație publică în limba maternă, precum și reprezentarea minorităților naționale la toate nivelele instanțelor politice și administrative, permițându-le organizarea de servicii religioase în limba acestora**².

Follow-up-ul dat de Georgia și Rusia la Rezoluția 1647(2009)

În ianuarie 2009, Adunarea a adoptat Rezoluția 1647 care saluta crearea, de către Uniunea Europeană, în decembrie 2008, a unei misiuni

² Pasajul evidențiat reprezintă un amendament adus de delegația română la textul proiectului de rezoluție și acceptat de Adunare.

de anchetă internațională independentă privind conflictul dintre Georgia și Rusia. Documentul invita cele două țări să coopereze efectiv, deplin și fără condiții prealabile, cu misiunea UE. De asemenea, textul adoptat solicita Comisiei de monitorizare a Adunării prezentarea, cu ocazia sesiunii din aprilie, a unui raport care să evidențieze implementarea prevederilor rezoluției menționate.

În ultimele două luni, nu s-au înregistrat progrese importante în reluarea dialogului dintre cele două părți aflate în conflict. Deși rezoluția adoptată în sesiunea din ianuarie prevedea în mod expres prezentarea unui raport (și, implicit, a unui nou proiect de rezoluție), Federația Rusă a reușit (cel puțin la nivelul Comisiei de monitorizare) să împiedice acest lucru, spre nemulțumirea părții georgiene. Pentru a menaja, totuși, poziția Georgiei, la nivelul Adunării s-a decis includerea, pe agenda sesiunii, a unui raport privind „*Consecințele umanitare ale războiului dintre Georgia și Rusia*”, și a unui raport al Comisiei de monitorizare **care, însă, să nu prezinte niciun document spre adoptare**. În acest context, dezbaterile nu au mai avut greutatea scontată, ea concentrându-se mai mult pe latura situației umanitare a conflictului. Totuși, co-raportorii Comisiei de monitorizare (**Luc van den BRANDE – Belgia, PPE/CD** – și **Mátyás EÖRSI – Ungaria, ALDE**) au făcut o evaluare a situației politice. Astfel, Federația Rusă a fost criticată din nou pentru poziția instituțională față de regiunile separatiste, în special în privința refuzului de a-și retrage forțele militare. Cei doi au deplâns obstrucționarea accesului misiunilor UE și ONU în zonele afectate și progresele extrem de reduse în asigurarea securității în cele două regiuni. Se constată că, în loc să aibă loc o reconciliere, tensiunea crește în regiune. Doi observatori OSCE au fost arestați recent în Osetia de Sud iar un elicopter rus a fost doborât în spațiul aerian georgian. „*În dezbaterile anterioare, colegii noștri ruși vorbeau de o nouă ordine. Este important să înțelegem că, până acum, această nouă ordine a fost aprobată numai de Rusia și de Nicaragua, din 211 de state membre ale Națiunilor Unite; de ce companie minunată se bucură colegii noștri ruși!*”, a apreciat Eorsi. În această situație, Adunarea ar trebui să insiste asupra recomandărilor sale anterioare și să mențină presiunea ca ele să fie pe deplin puse în practică. Conform opiniei raportorilor, un document va fi prezentat spre aprobare cu ocazia sesiunii din octombrie.

Corien JONKER (Olanda, PPE/CD), președinta Comisiei pentru migrații, refugiați și populație (sesizată cu raportul de fond), a prezentat rezultatele vizitei pe care a întreprins-o în regiunile afectate de conflict. În Osetia de Sud, a vizitat atât sate locuite înainte de georgieni, dar și altele ocupate, în prezent, de osetini. Majoritatea caselor și a drumurilor au fost distruse de război iar problemele cu care se confruntă oamenii țin de alimentarea cu gaz, electricitate și apă. Satele georgiene nu mai există iar

distrugerea sistematică a majorității caselor demonstrează clar o epurare etnică al cărei scop a fost împiedicarea oricărui georgian de a reveni la casa lui. Singurul actor internațional din regiune este Comitetul Internațional al Crucii Roșii, care are un mandat umanitar. Percepția generală este că misiunile internaționale sunt pro-georgiene și anti-rusești. În opinia raportoarei, este necesar un dialog între cele două părți aflate în conflict pentru reclădirea încrederii reciproce, și o mai mare implicare a societății civile. Însă aceste două condiții nu sunt suficiente în absența voinței politice. „*Tuturor celor implicați, vreau să le spun un singur lucru: dacă veți crește într-un climat de violență, veți învăța limbajul violenței și, în consecință, vă veți îndrepta spre violență mult mai repede. Cred că este esențial să încetăm a vorbi limba violenței și a începe să o vorbim pe cea a păcii în Georgia*”, a arătat Jonker.

Dezbateră de urgență cu tema „Procesul de alegere a Secretarului General al Consiliului Europei”

Cu ocazia celui de-al treilea Summit al Consiliului Europei, s-a decis crearea unui nou cadru pentru întărirea cooperării dintre CE și Uniunea Europeană, în domenii de interes comun precum drepturile omului, democrația și statul de drept. **Planul de acțiune** adoptat de șefii de state și de guverne prevedea atât liniile directoare ale acestui proces de cooperare, cât și redactarea unui **Memorandum de înțelegere între CE și UE**. Primului ministru luxemburghez de la acea vreme, **Jean-Claude JUNCKER**, i-a fost încredințată sarcina de a elabora un raport privind relațiile dintre cele două organizații, document care a fost prezentat plenului APCE la 11 aprilie 2006³. Două zile mai târziu, Adunarea adopta Recomandarea 1743(2006) care cerea Comitetului de Miniștri al CE să redacteze **Memorandumul de înțelegere** cu UE pe baza raportului Juncker.

Paragraful 11 al raportului prevedea, în privința alegerii Secretarului General al CE, că „*trebuie avută în vedere o personalitate care, prin acțiunea sa în favoarea securității democratice, să beneficieze de un înalt nivel de recunoaștere și de notorietate în rândul omologilor săi și al populației europene. Ar trebui aleasă o personalitate care are experiența unui șef de stat sau de guvern*”.

În iunie 2009, expiră mandatul de cinci ani al actualului Secretar General al organizației, britanicul Terry Davis. Conform statutului CE și prevederilor regulamentare, Comitetul de Miniștri a examinat propunerile

³ Raportul s-a intitulat „*Consiliul Europei – Uniunea Europeană : aceeași ambiție pentru continentul european*”.

primite din partea guvernelor statelor membre. Patru țări au prezentat candidaturi pentru această înaltă funcție: **Belgia** (Luc van den Brande), **Ungaria** (Mátyás EÖRSI), **Norvegia** (Thorbjørn Jagland) și **Polonia** (Włodzimierz Cimoszewicz). Dintre aceștia, d-nii van den Brande și Eorsi sunt și membri ai Adunării parlamentare, primul fiind liderul Grupului PPE/CD, cel de-al doilea liderul Grupului ALDE.

La 23 aprilie a.c., a avut loc audierea celor patru candidați, de către delegații miniștrilor (ambasadorii statelor membre pe lângă CE). În urma votului, aceștia au înaintat Adunării parlamentare o listă numai cu primii doi clasati, respectiv candidații norvegian și polonez⁴. Excluderea de pe listă a candidaților membri ai APCE a nemulțumit profund Adunarea, aceasta protestând față de decizia CM (pe care o consideră nestatutară și care, în opinia parlamentarilor, viciază însuși spiritul democratic al organizației). Astfel, a fost decisă organizarea unei dezbateri de urgență pe tema alegerii SG al CE, Comisia pentru regulament și imunități (raportor **John Greenway, Marea Britanie**) fiind desemnată să verifice legalitatea deciziei CM.

Raportul comisiei menționează cel puțin trei aspecte problematice ale procesului de desemnare a candidaților pentru postul de SG: scurtarea listei de candidați⁵, eliminarea din cursa electorală a doi din cei patru candidați și adoptarea, în mai 2007, la nivelul Comitetului de Miniștri, a unor noi prevederi procedurale privind alegerea candidaților, pe baza raportului Juncker. În opinia raportorului, punctul critic este acela că, în conformitate cu regulamentul, Comitetul de Miniștri este obligat să prezinte Adunării o listă cu cel puțin doi candidați. Pe lângă faptul că au fost eliminați de pe listă acei candidați care erau și membri ai Adunării, nemulțumirea parlamentarilor se datorează și faptului că CM nu s-a consultat în prealabil, prin intermediul Comitetului Mixt, cu APCE, înainte de a lua o decizie în acest sens.

Rezoluția 1665(2009) adoptată de Adunare prevede că, în vederea garantării legitimității noului Secretar General al CE:

- delegații miniștrilor ar trebui să își revizuiască lista privind candidaturile la funcția de SG al CE;
- Comitetul de Miniștri, cu ocazia sesiunii ministeriale din 12 mai 2009, de la Madrid, trebuie să adopte o rezoluție prin care să se transmită, către Adunarea parlamentară, o listă care să permită alegerea unui nou SG din cei patru candidați.

⁴ În alegerea Secretarului General al organizației, propunerile sunt înaintate de Comitetul de Miniștri și votate de Adunarea parlamentară.

⁵ Până în prezent (între 1964 – 2004), prin consens la nivelul delegaților miniștrilor, Adunării i se transmitea lista cu toate candidaturile. În acest caz, nu a existat un consens în această privință, fiind decisă prin vot eliminarea a doi candidați de pe lista transmisă Adunării.

Dezbaterea de urgență cu tema „Funcționarea instituțiilor democratice în Republica Moldova”

Comisia de monitorizare a fost sesizată cu raportul de fond, co-raportori fiind **Josette DURRIEU (Franța, SOC)** și **Egidijus VAREIKIS (Lituania, PPE/CD)**. Aceștia au dorit să facă o evaluare a modului în care mecanismele democratice din Republica Moldova au funcționat în contextul alegerilor legislative din 5 aprilie a.c. Poziția de pe care co-raportorii au fost chemați să se pronunțe asupra desfășurării procesului electoral a fost cel puțin ingrată. Pe de o parte, cei doi sunt raportori de mult timp, ei efectuând numeroase misiuni de monitorizare în Republica Moldova. Pe de altă parte, protestele care au avut loc la Chișinău după anunțarea alegerilor au pus sub semnul întrebării eficiența activității de monitorizare a Adunării. Din această perspectivă, co-raportorii au adoptat o strategie intermediară. Josette Durrieu a reamintit decizia Curții Constituționale din Republica Moldova care a tranșat legitimitatea votului în urma căruia Partidul Comunist a câștigat alegerile cu 49,5%, a arătat că acuzațiile de fraudă nu au putut fi dovedite (în ciuda numeroaselor liste suplimentare) și a concluzionat că *„indiferent de ce s-a întâmplat, opoziția a pierdut, fără îndoială din cauză că nu a știut să se organizeze și că i-a lipsit unitatea. Ori, țara asta aștepta, ca opoziția să se exprime”*. În privința protestelor, d-na Durrieu a apreciat că ele s-au datorat unei imense frustrări acumulate în special în rândul tinerilor dar că atacarea clădirilor Parlamentului și a Palatului prezidențial sunt inacceptabile și toate aceste evenimente ar trebui să facă obiectul unei anchete.

Din partea Grupului PPE/CD, a intervenit **dl. deputat Cezar Florin PREDA**, președintele delegației române. Acesta a arătat că instituțiile Republicii Moldova au demonstrat, cu ocazia recentelor alegeri, lipsa de experiență democratică. De asemenea, domnia-sa a apreciat că este regretabil că autoritățile moldovene au luat drept un cec în alb evaluările observatorilor organizațiilor internaționale și s-au dat la represalii împotriva opozanților regimului autoritarist. *„Este și mai regretabil că au încercat să își regleze diferendele de politică externă cu țările vecine prin manipulări agresive”*, a mai afirmat parlamentarul român, făcând trimitere la un film care a circulat la CE și care, în fapt, reprezenta un mixaj de imagini cu demonstrații democratice și pașnice ale opoziției, urmate de alte imagini care prezentau acte de vandalism. Dl. Preda a cerut autorităților Republicii Moldova, în numele Grupului PPE/CD, să înceteze orice act de violență împotriva reprezentanților opoziției, să furnizeze cu bună credință informațiile solicitate de mass-media și de organizațiile internaționale în privința persoanelor arestate și

să-și respecte pe deplin obligațiile asumate ca stat membru al Consiliului Europei.

Luând cuvântul în numele Grupului ALDE, **Michael HANCOCK (Marea Britanie)** a deplâns performanța Consiliului Europei în privința mecanismelor de monitorizare a Republicii Moldova, considerând că modul în care raportul a fost redactat afectează însăși credibilitatea Adunării. Cu multă ironie, el a observat că *„Moldova a reușit ceva ce nu s-a petrecut în lume în ultimii 2000 de ani. A fost capabilă să învie morții și să-i aducă la vot. Este remarcabil cum atâtea morți s-au ridicat și și-au pus actele de identitate în regulă astfel încât să convingă reprezentanții secțiilor de votare că sunt eligibili să voteze. Ar trebui să fim foarte atenți la capacitatea Moldovei de a mobiliza atâtea morți când se dovedește a fi necesar”*, a mai spus Hancock. El a criticat concluziile raportorilor și a pledat pentru un mandat limitat în timp al acestora. *„Când o persoană a fost raportor pentru atât de mult timp, cred sincer că devine prea familiarizat cu țara respectivă⁶, devine parte a instituțiilor de acolo. S-a întâmplat și cu fosta mea colegă, d-na Severinssen, care a devenit atât de mult parte a scenei ucrainene, încât a fost decorată și a sfârșit prin a fi angajată de Primul Ministru”*.

Grupul Socialist (**Arcadio DÍAZ TEJERA, Spania**) a susținut poziția co-raportorilor, considerând că nu au existat iregularități care să invalideze rezultatul alegerilor și că decizia Curții Constituționale din Republica Moldova trebuie respectată.

Din partea delegației române au intervenit **dl. deputat Adrian NĂSTASE (SOC)** și **d-nii senatori Viorel-Riceard BADEA (PPE/CD)** și **Titus CORLĂȚEAN (SOC)**.

Dl. Năstase a arătat că prezentul raport propus spre adoptare nu reflectă un progres față de cel din 2007. Dimpotrivă, se constată fragilitatea democrației în Republica Moldova. *„Testul democrației nu a fost trecut cu succes de autoritățile de la Chișinău. Nu ne putem mulțumi cu o democrație de vitrină în ziua alegerilor sau cu o decizie a Curții Constituționale, și nici nu putem să nu ținem cont de modificările aduse astfel încât legea pe baza căreia Curtea și-a fondat decizia să poată dea rezultate”*, a arătat parlamentarul român. Pe cei care sunt îngrijorați de arborarea unui steag românesc (ca o provocare, în opinia vorbitorului) pe o clădire din Chișinău, dl. Năstase i-a încurajat să ajute autoritățile moldovene să arboreze steagul național pe instituțiile publice din Transnistria.

Dl. Badea s-a referit la evenimentele care au urmat, la Chișinău, anunțării rezultatelor alegerilor legislative. În opinia sa, două elemente explică tensiunile apărute: acuzațiile opoziției de fraudare a votului și

⁶ „Countrialised” în textul original (n.n.)

brutalitatea acțiunilor represive ale forțelor de ordine la adresa protestatarilor. Conform aprecierilor partidelor de opoziție, în urma verificării a 25% din listele electorale, peste 10.000 de voturi au fost fraudate. Situația persoanelor reținute rămâne incertă, conform informațiilor furnizate de familiile celor dispăruți, peste 800 de persoane au fost arestate. Dl. Badea a cerut Adunării să solicite închiderea imediată a locurilor de detenție și anchetarea de urgență a circumstanțelor în care trei oameni și-au pierdut viața în urma manifestațiilor. Răspunzând parlamentarului rus Markov⁷, dl Badea a spus: „*Nu contează ce steag flutură pe ce clădire; contează numai cine poartă acel steag!*”.

Dl. Corlățean a susținut, la rândul său, ideea de regres în privința funcționării mecanismelor democratice în Republica Moldova și a arătat că atenția trebuie îndreptată nu asupra a ceea ce s-a întâmplat în ziua votului, ci asupra a ceea ce a creat, de-al lungul anilor, premisele fraudării votului. „*Putem oare spune că votul unei persoane decedate este semnul unor alegeri democratice? Votul multiplu ține, el, de democrație? Condamnarea Republicii Moldova, de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pentru legea sa electorală, în special nerespectarea, de către Chișinău, a prevederilor acestei decizii referitoare la discriminarea pe baza dublei cetățenii, reprezintă oare semnul unei democrații? Îndrăznesc să sper că nu, și că veți recunoaște cu toții acest lucru!*”, a arătat dl. Corlățean. În încheiere, el a solicitat Adunării crearea unui mecanism de monitorizare cu adevărat eficient.

Singurul reprezentant al Republicii Moldova care a criticat acțiunile guvernului de la Chișinău a fost **Valeriu COSARCIUC (ALDE)**. În opinia sa, nici Consiliul Europei, nici Uniunea Europeană nu au luat măsurile potrivite pentru a obliga guvernul moldovean să angajeze reformele necesare. „*Fraudele electorale reflectă practicile totalitare și anti-europene instaurate după manifestațiile spontane ale tinerilor din 2007. (...) Comisia de monitorizare și raportorii se arată excesiv de indulgenți în fața refuzului guvernului comunist de a pune în practică normele europene*”, a arătat Cosarciuc. El a apreciat că însuși climatul pre-electoral prezenta situații alarmante care ar fi putut anunța vicierea rezultatului alegerile legislative, însă semnalele trase de forțele de opoziție nu au fost luate în considerație. De altfel, nici prezentul raport nu le menționează.

Printre alți vorbitori, menționăm pozițiile exprimate de:

- **Serghei MARKOV(Federația Rusă, GDE)** – „*Mă surprinde că nu se amintește de prezența românilor în fața clădirilor incendiate. Imaginați-vă că, în locul drapelului rus, drapelul românesc a fost agitat în fața clădirilor în flăcări. Aplicăm un*

⁷ Parte din intervenția acestuia detaliată mai jos

tratament diferit conform modelului două greutăți, două măsuri? Există state de rangul unu și state de rangul doi? Trebuie spus clar României că nu trebuie să se petreacă manifestații sub drapel românesc!”

- **Grigore PETRESCO (Republica Moldova, Grupul Stângii Unite)** – *„Au avut loc intervenții externe. Nu putem închide ochii la ceea ce s-a întâmplat: Parlamentul a fost atacat în prezența a numeroși cetățeni români care strigau sloganuri despre România Mare. Steaguri au fost apoi înălțate. Aceste evenimente au fost difuzate la televiziunea română și au apărut ca o revoluție. În ciuda acestei agresiuni, în ciuda a tot ce s-a întâmplat, nu am reacționat. România nu pare să recunoască faptul că Republica Moldova este un singur stat și că cetățenii ei sunt mai degrabă moldoveni decât români. (...) Este un fenomen care durează de multă vreme. Ceea ce arată puternica influență a României în acest proces.”*

Aproximativ 60 de amendamente au fost aduse la proiectul de rezoluție, dintre care 18 aparținând delegației parlamentare române. Varianta adoptată prin vot prezintă unele inconsistențe, atât ca formulare cât și ca suport logic, și reprezintă o intenționată cosmetizare a textului propus inițial, la final fiind eliminate puncte extrem de critice la adresa autorităților de la Chișinău. Printre amendamentele propuse de parlamentarii români și acceptate de Adunare, menționăm:

- suspendarea aplicării articolelor din Codul Electoral care interzic persoanelor cu dublă cetățenie să exercite funcții publice, până la pronunțarea deciziei Marii Camere a CEDO în cazurile Tănase și Chirtoacă v. Republica Moldova⁸;

- eliminarea din textul rezoluției a formulării inițiale a par. 9 care sugera, în subtext, că țările vecine Republicii Moldova (printre care și România, expres menționată) nu au jucat un rol constructiv în atenuarea tensiunilor interne din această țară; varianta finală a reținut amendamentul propus de delegația română prin care și Republicii Moldova i se cere disponibilitatea de a angaja un dialog constructiv cu vecinii săi;

- menținerea posibilității adresării de plângeri individuale la CEDO de către persoanele care consideră că, în procesul electoral, le-au fost încălcate drepturile fundamentale (parlamentarii moldoveni au dorit eliminarea acestei posibilități).

Printre amendamentele depuse de alți parlamentari și acceptate la vot există atât situații paradoxale (a se vedea, de exemplu, acceptarea

⁸ O modificare adusă Codului Electoral interzice persoanelor cu multiplă cetățenie exercitarea de înalte funcții publice, ceea ce i-ar împiedica pe parlamentarii aleși în urma scrutinului din 5 aprilie a.c. să devină membri ai Parlamentului Republicii Moldova.

unui amendament care elimină solicitarea de continuare a reformei în domeniul justiției, dar și a unui altul care neagă interdicția – prevăzută clar de Codul Electoral – de creare a alianțelor pre-electorale) cât și situații de-a dreptul hilare (două amendamente depuse unul de parlamentarii moldoveni, altul de raportori, au un text identic).

Rezoluția adoptată solicită autorităților moldovene, printre altele:

- reluarea reformei legislației electorale în cooperare cu Comisia de la Veneția în vederea scăderii pragului electoral pentru partidele politice, revizuirea listelor de electori și eliminarea listelor suplimentare pe viitor, crearea mecanismelor de vot pentru cetățenii cu drept de rezidență în altă țară;
- facilitarea accesului reprezentanților apărătorilor drepturilor omului în toate centrele de detenție⁹;
- anchetarea independentă, profundă și imparțială a tuturor cazurilor de acțiuni brutale din partea forțelor de poliție;
- o investigație independentă, transparentă și credibilă privind evenimentele post-electorale și circumstanțele care au condus la acestea, alături de anchetarea alegațiilor de încălcare a drepturilor omului.

Dezbaterea de urgență cu tema „Proiectul de Protocol nr. 14 bis la Convenția europeană a drepturilor omului”

Neratificarea, de către Federația Rusă, a Protocolului nr. 14 la Convenția europeană a drepturilor omului¹⁰ a avut drept consecință imposibilitatea reformării activității CEDO, a cărei activitate riscă să se blocheze din cauza numărului imens de cazuri. În ultima jumătate de secol, Curtea a dat peste 10.000 de sentințe. Numărul anual al plângerilor depășește 30.000 și continuă să crească.

În ciuda numeroaselor presiuni exercitate de Consiliul Europei (prin toate mecanismele sale), Duma de Stat refuză să examineze acest protocol adițional, pretextând că agenda sa este extrem de ocupată. În fapt, motivul acestui refuz este legat de numărul mare de plângeri împotriva Federației Ruse la CEDO și de deciziile acestei instanțe, considerate pur politice de către liderii ruși.

În această situație, Comitetul de Miniștri al CE a decis găsirea unei soluții pentru ieșirea din impasul juridic creat, prin introducerea anumitor

⁹ Cuvântul „toate” reprezintă un amendament propus de delegația română și acceptat de Adunare.

¹⁰ Protocolul nr. 14 a fost deschis spre ratificare în 2004.

proceduri conținute într-un nou Protocol adițional (14bis). Acesta nu necesită ratificarea de către toate statele membre parte la Convenție, permite examinarea inadmisibilității plângerilor de către un singur judecător¹¹ și extinde competența comisiilor de trei judecători asupra cazurilor bine fundamentate și repetitive. În măsura în care Duma de Stat rusă va ratifica Protocolul nr. 14, acest nou protocol își va înceta efectele.

Delegația parlamentară a Federației Ruse nu a participat la dezbateri.

Alte activități ale parlamentarilor români

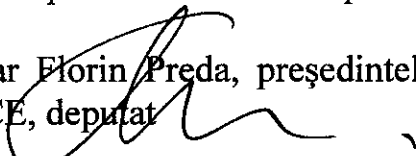
- **dl. deputat Cezar Florin Preda, președintele Delegației Parlamentului României la A.P.C.E.** a depus la Secretariatul APCE o moțiune pentru o rezoluție privind independența expertizei științifice în problemele de mediu urmând ca în perioada următoare să elaboreze raportul pe această temă din partea Comisiei pentru mediu, agricultură, probleme locale;
- **dl. senator Viorel-Riceard BADEA** a adresat o întrebare președintelui în exercițiu al Comitetului de Miniștri referitor la măsurile pe care CM înțelege să le întreprindă față de situația post-electorală din Republica Moldova;
- **dl. deputat Adrian NĂSTASE** a înregistrat la secretariatul APCE o declarație scrisă pe aceeași temă;
- **dl. senator Gyorgy FRUNDA** a depus la Secretariatul APCE o moțiune pentru o recomandare privind *“Redactarea unui protocol adițional la Convenția europeană a drepturilor omului: standarde minime pentru minoritățile naționale”* (textul în anexă);
- **dl. deputat Florin ANGHEL** a fost desemnat raportor pentru aviz al Comisiei pentru cultură, știință și educație la tema privind *„Protecția minorităților naționale: bune practici și deficiențe în implementarea standardelor comune”*¹²;
- întreaga delegație nou desemnată (titulari și supleanți) a participat la seminarul de informare privind activitățile APCE și regulile de procedură ale organizației, în data de 25 aprilie a.c.;
- delegația parlamentară română a participat la un dineu oficial oferit de delegația parlamentară franceză la APCE și la un dejun de lucru cu dl. Luc van den BRANDE, liderul Grupului PPE/CD din Adunare și candidat la funcția de Secretar General al CE.

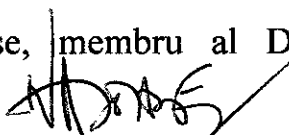
¹¹ Până în prezent, inadmisibilitatea plângerilor era decisă de o comisie formată din 3 judecători.

¹² Raportul de fond este redactat de Comisia pentru afaceri juridice și drepturile omului.

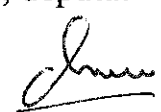
De asemenea au avut loc convorbiri cu delegația Parlamentului Lituaniei și cu delegația Parlamentului Georgiei, la solicitarea acestora.

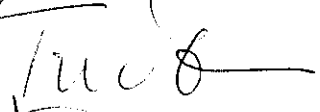
Pe întreaga durată a Sesiunii A.P.C.E. membrii delegației au răspuns întrebărilor ziariștilor români și străini, au dat declarații și interviuri, iar secretariatul Delegației a informat despre activitatea parlamentarilor români prin comunicate de presă.

Cezar Florin Preda, președintele Delegației Parlamentului României la APCE, deputat

Adrian Năstase, membru al Delegației, vicepreședinte al Camerei Deputaților

Florin Serghei Anghel, membru al Delegației, deputat

Petru Călian, membru al Delegației, deputat

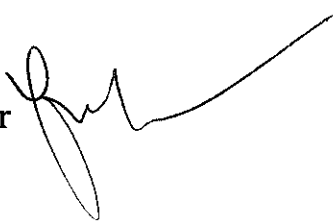
Mihai Tudose, membru al Delegației, deputat

Ionuț Stroe, membru al Delegației, deputat

Titus Corlățean, membru al Delegației, senator

Viorel Riceard Badea, membru al Delegației, senator

Nicolae Robu, membru al Delegației, senator

Gyorgy Frunda, membru al Delegației, senator

Redactat: Mihaela Drăghici, consilier parlamentar, secretar tehnic al delegației române la APCE, din partea Senatului